

Oversikt over de 23 salmene i pulje 3

2020–2021

Salmene er i alfabetisk rekkefølge, etter salmens første linje. Nummereringen er i samsvar med nummerering i salmedatabasen *Nye salmer*.

Følgende opplysninger finnes til hver salme:

Tittel (salmens første linje), årstall, opphavere (tekst, oversettelse, melodi og sats), kommentarer og plassering/tema.

062 *Alltid større enn vi griper*

T: Anne Kristin Aasmundtveit 2018; M: Amerikansk folketone; S: Jon Kleveland 2021

Salmen tar utgangspunkt i temaer fra både GT og NT som er sjeldne å finne i N13. Teksten vektlegger Guds kjærlighet som et hjerte som slår «med en puls av evighet». Den er «alltid større enn vi griper med vår tanke og vårt ord». Salmen kan med fordel synges langsomt. Melodien brukes også til John Bells salme «Kalt til glede» (*Sanger på reisen*, Verbum 2005).

Plassering/tema: Guds skaperverk; Søndag før pinse.

063 *Barn och stjärnor föds i mörkret*

T: Ylva Eggehorn 1991; M: Hans Olof Samuel Nyberg 1991; S: Komponisten 1991

En etablert svensk adventssalme om Guds nærhet i det lille barnet «som ser oss».

Plassering/tema: Advent; Kyndelsmesse.

064 *Bunnløs er verdens smerte*

T: Svein Ellingsen 2005; M: Sigvald Tveit 2005; S: Komponisten 2005

En veltilpasset melodi til en sterk tekst som handler om verdens smerte og urett fra et diakonalt perspektiv. Teksten «maner til bønn og ansvar» og kamp for rettferdighet.

Dette er en av Sigvald Tveits siste melodier, og Ellingsens nest siste salme.

Plassering/tema: Rettferd og fred.

065 *Byen er gater, fasader og hager*

T: Emil Skartveit 2018; M: Jesper Gottlieb 2018; S: Komponisten 2018

Temasalme om byen, om de skeive og de rette, om barn som leker, om drømmer, om både nederlag og gleder. Forfatteren tar tak i samtiden i en mangfoldig beskrivelse av byens liv.

Refrenget poengterer at «Gud bor i byen, i oppgangen din».

Plassering/tema: Hengivelse og etterfølgelse

066 *Det er blitt høst*

T & M: Sindre Skeie 2006; S: Trond Gilberg 2021

En høstsalme, med gode formuleringer om håp, fred, vern av skaperverket og vårt felles ansvar. Betydningen av Jesu oppstandelse for vår jord og for våre liv her og nå vektlegges.

Plassering/tema: Årstidene; Guds skaperverk; 16. s. i. treenighetstiden (høstens påskedag);

Høstakkefest.

067 *Det fins en by*

Tekst: Hans-Olav Mørk 2012; M: T. Kverno 1975; S: Komponisten 1975

En sterk og poetisk beskrivelse av byen «som lyser i det fjerne». Om lengsel, om å komme hjem, finne fred, møte våre kjære og møte Jesus. Flere av tekstens metaforer henspeler på Johannes Åpenbaring, blant annet om elven med livets vann og livets tre midt i byen (Åp 22).

Lei, milde ljøs (N13: 858) har vært Mørks kilde til grunntemaet i salmen.

Melodien er ellers knyttet til «Du åpner døren for ditt rikes komme» (N13: 676).

Plassering/tema: Det kristne håpet; Allehelgensdag; Minnegudstjeneste.

068 *Det kom et bud og de brøt opp*

T: Hans-Olav Mørk 2012; M: Irsk-amerikansk folketone «Resignation»; S: John Bell 1993

En vakker tekst med et diakonalt vandremotiv – til krybben i Betlehem og til barn «som ikke har et hjem». Om å gå og finne Jesus («fredens konge, Gud av Gud») «blant dine minste små» (Matt 25,40). Melodien til «Som toner i en evig sang (N13: 395) fungerer også godt. Også melodien til «En natt kom Herrens engler nær» (N13: 53) kan benyttes.

Plassering/tema: Jul; Åpenbaringstiden; Hengivelse og etterfølgelse.

069 *Du lille, vi holder deg ømt i vår favn*

T: Ragna Dahlen 2019, 2020; M: Trond Dahlen 2019; S: Komponisten 2019

En åpen, enkel, tydelig og inkluderende salme med fokus på det lille barnet, fra et barnlig perspektiv, og med en utsøkt melodi. Den fysiske fødselsprosess er omtalt, hvor skrik blir til sang.

Plassering/tema: Dåp

070 *Du åpner et vindu*

T: Ragna Dahlen 2019; M: Trond Dahlen 2019; S: Komponisten 2019

Denne salmen er inkluderende for alle aldre, og er i tråd med nyere dåpspraksis. Det å få et nytt syn i livet ved at Gud, skaperen, åpner et vindu, og behovet for å gå litt mer langsomt når livserfaringer sitter tungt i ryggen, er to av temaene som tas opp i salmen. Dåpen som gave fra Gud er salmens gjennomgående motiv.

Plassering/tema: Dåp (av unge og voksne).

071a og 071b *En natt kom Herrens engler nær*

T: Edmund Hamilton Sears 1849; O: Øystein Thelle 2008; M1 (071a): Engelsk folketone «Noel»; S1 (071a): Arthur Sullivan 1874 – M2 (071b): Richard S. Willis 1850 «Carol»; S2 (071b): Komponisten 1850

Øystein Thelles gjendiktning av en julesalme som også drøfter hvordan synd, strid og krig gjør døv for julens gledesbudskap. Det ondes problem i alle tider gjør teksten stadig aktuell. Teksten er unitarisk, og synges fra englenes perspektiv. To melodier bekler teksten på ulike måter. Det lukter jul av den engelske folketonen som benyttes ved julesendinger fra England. En mer folkelig melodi fra USA brukes mye i statene og Australia.

Plassering/tema: Jul.

072 *Gud, du er min tilflukt*

T: Ingrid Brækken Melve 2016; M: Solveig Spilling Bakkevig 2017 S: Birgit Djupedal 2021

Salmen inneholde nye metaforer og åpnende bilder, blant annet for å betegne Gud. Metaforen «min sterke bjørnemor» er en slik nyvinning. Gud «Bjørnemor» gir både trygghet, oppfordrer til kamp for alle små og «brøler høyt i sinne når urett skjer på jord». Brækken og Spilling Bakkevig har utviklet et godt salmesamarbeid. Det merkes at her har vi en sangbar melodi som fungerer godt til teksten.

Plassering/tema: Guds omsorg; Kvinnenes internasjonale bønnedag og 8.marsgudstjenester; Kampen for rettferdighet (4. diakonale søyle).

073 *Gud, du sender ditt regn*

T: Ingrid Brækken Melve (2019); M: Solveig Spilling Bakkevig 2019; S: Birgit Djupedal 2021

En salme i bysalme-sjangeren som minner om N13: 520 *Gå gjennom byens lange, rette gater*. Salmens språk er konkret og livsnært. En omfangsrik skildring av menneskers liv fra vers til vers sammenfattes i refrengets konklusjon: «Gud er midt i vår by.» (jfr. Salme 46,6)

Melodien er egenartet og fengende.

Plassering/tema: Guds omsorg

074 *Guds himmel er livet som venter*

T: Kristin Reitan 2012; M: Eilert Tøsse 2012; S: Komponisten 2012

Salmen formidler en storslagen visjon av ev endetidens håp. Teksten gir en vakker skildring av «Guds levende himmel» hvor «Jesus har gjort ferdig et sted». Her skal salmens jeg «juble med engler om han som har blitt min fred.»

Teksten har noe av vekkelsesbevegelsenes enkle friskhet over seg, noe som også følges opp av melodien.

Plassering/tema: Allehelgensdag; Det kristne håpet.

075 *Guds skaparomsorg femner alt*

T: Edvard Hoem 2003; M: Odd Johan Overøye 2003; S: Komponisten 2003

En høytidsstemt økoteologisk Hoem-tekst som tar utgangspunkt i de små ting som viser Guds storhet. Fjellmotivet som er gjenkjennelig for så å si alle i Norge, utvikler seg videre i et mangfold av motiver knyttet til Guds omsorg for sitt skaperverk.

Melodien fungerer godt til teksten selv om punkteringene kan være utfordrende. Den bør ikke synges for raskt.

Plassering/tema: Guds skaperverk; Skaperverkets dag.

076a og 076b *Han som ger hjärtat rymd*

T: Carl Michael Bellman 1787; M1 (076a): Henrik Ødegaard 2007; S1 (076a): Komponisten 2007 – M2 (076b): Svensk folketone fra Utanmyra; S2 (076b): Alf Hulbækmo 2021

Dette er Bellmans *Julpsalm*. Det er ikke blitt påvist om Bellman skrev egen melodi til teksten. To melodier tas med: Ødegaards tåler også tekstens uregelmessigheter godt. Den svenske ‘Visa från Utanmyra’ er en av flere andre melodier som benyttes. En fengende og feiende flott melodi, som for første gang finner veien inn i en salmesamling.

Plassering/tema: Jesus, vår frelser; Jul.

077 *Han som i det høge rår*

T: Inge Krokann ca. 1940; M: Engelsk folketone «Scarborough Fair»; S: Alf Hulbækmo 2021

Inge Krokann er en kjent og kjær nynorsk forfatter som ikke er tidligere representert i salmeboka. Teksten er en enkel og poetisk skildring av Guds omsorg for sin skapelse gjennom årstidene.

Folketonen «Scarborough Fair» fungerer utmerket til teksten, og herved introduseres melodien til det nordiske salmelandskapet.

Plassering/tema: Guds storhet og herlighet; Årstidene.

078 *Kom til oss når morgenen gryr*

T: Kari Mangrud Alsvåg (2016); M: Carl-Andreas Næss 2016; S: Komponisten 2021

Salmen er fra heftet *Som en pilegrim i verden* (2019), utgitt av Pilegrimsfellesskapet Sta. Maria,

Sarpsborg. Den har fast tekstlig form og dynamikk, og noen uvanlige paradokser. Pilegrimsmotivet knyttes sammen med bønner til Jesus om å gå med på vandringsen, hvile sammen med oss, dele brød og vin med oss, bli hos oss gjennom mørke netter og føre oss til det hellige fjell, til pilegrimsreisen mål i himmelen. Kari Mangrud Alvsvåg, prost i Sarpsborg prosti, finnes ikke fra før i våre salmebøker. Plassering/tema: Hengivelse og etterfølgelse.

079a og 079b *Nå strømmer lyset inn*

T: Svein Ellingsen 2009; M1 (079a): Bjarne Stølen 2000; S1 (079a) Komponisten 2000 – M2 (079b): Sven-Erik Bäck 1959; S2 (079b): Komponisten 1959

Dette er Ellingsens siste salme. En glad og jublende påskesalme som bidrar til fornyelse av påskesalmene. Litterært sett en spennende salme, med flere siteringer fra salmens verden. Han siterer til og med seg selv, sammen med flere andre påskesalmeforfattere.

To melodier tas med: N13: 833 «Det syng så vakre tonar», og Sven-Erik Bäck's melodi fra Den Svenska Psalmboken 800 «Den mörka floden».

Plassering/tema: Påsketiden

080 *Om han er død?*

T: Håvard Rem 1991; M: Øivind Varkøy 1993; S: Peder Varkøy 2021

Rem publiserte teksten i sitt dikt «Engelen» i Poetenes evangelium, Bokklubbens lyrikkvenner, 1991. Teksten er mystisk, og krever ikke at man tolker den konkret. Melodien er betagende i sin enkelhet, og passer godt til gjentakelsene. Tekst både på bokmål (1991) og nynorsk (2021).

Morten Harket spilte inn salmen i 1993 (CD *Poetenes evangelium*, KKV).

Plassering/tema: Jesus, vår frelser; Nattverd; Langfredag

081 *Takk skje deg, milde, kjære Gud*

T: Gabriel Scott 1907; M: Jon Kleveland 1998, S: Komponisten 2021

En naturbildesalme som har stor styrke. Teksten trøster og oppmuntrer med gode tanker, morsomme bilder om innhøsting, og med høsttakkefest som hovedtema. Den kan også brukes som bordvers. Denne salmen imøtekommer et ønske om å innhente stoff fra våre kjente og kjære forfattere.

Plassering/tema: Guds omsorg; Sámannssøndag; Høsttakkefest; Siste søndag i kirkeåret

082 *Træet, nok så smukt*

T: Poul Michael von Bülow 2019; M: Allan M.V. Diehl 2019; S: Komponisten 2019

En svært gjennomført, men enkel salme, om falske profeter. Salmen er fra en syklus for alle søndager i kirkeåret, etter forbilde fra Kingo, Dass og flere. Tanken er at samme melodi brukes for flere av syklusens tekster, og melodiens pentatoniske karakter egner seg til kanonisk sang. Det er en nyvinning i den kanoniske melodiløsningen. Legg merke til de unisone partiene som oppstår underveis og understreker sentrale linjer i teksten.

Plassering/tema: 5. søndag i Treenighetstiden, Hengivelse og etterfølgelse

083 *Vinden blåser dit den vil / Vinden blæs kvarhelst han vil*

T: Anne-Ruth Jangaard 2017 (BM og NN); M: Bryan D. Breidenthal 2017; S: Komponisten 2020, 2021

En enkel og sangbar salme bygd rundt temaene vind, luft og ånd. Salmen har mye til felles med N13: 521 *Som vinden stryker mine kinn* og N13:517 *Vinden ser vi ikke*.

Plassering/tema: Pinse, Den hellige ånd.

084 *Visdommen danser*

T: Ingrid Brækken Melve 2017; M: Solveig Spilling Bakkevig 2017; S: Birgit Djupedal 2021

Tekstens metaforer og bibelsk forankring hentes fra Ordspråkernes tekster om Visdommen (bl.a. 8,2). Også andre bibeltekster klinger med, som 1 Mos 1 («I begynnelsen skapte Gud ...») og Joh 1,1-14 («I begynnelsen var Ordet ... Ordet ble menneske og tok bolig iblant oss»).

Salmen er tematisk svært godt gjennomført. Melodien – og dermed hele salmen – danser. Melodien minner om folkemusikktradisjonen.

Plassering/tema: Trygghet og glede, Nattverd.

David Scott Hamnes & Sindre Eide, januar 2022